

5. Az *-n*, *-on*, *-en*, *-ön* határozó-*rag* helyett. Pl. A gyűlés megnyitásánál (megnyitásán) a miniszter is jelen volt. Nem vettél részt a szavazásánál (szavazáson).

6. Birtokos jelzős szerkezet elhagyásával. Pl. A fokhagyma... nemcsak érlemeszesedésnél, hanem különböző bélbántalmaknál, főleg vastagbélbajoknál jó hatású (M. Népeg. Szemle IV. 1936. 149.). Helyesen: A fokhagyma... nemcsak érlemeszesedés, hanem különböző bélbántalmak, főleg vastagbélbajok esetében jó hatású — Kellő számú résztvevőnél (résztvevő esetében) párhuzamos turát rendezünk (Jóestet V. 188:4.). — A vérzések tárgyalásánál (tárgyalásakor, tárgyalása alkalmával) hangsúlyoznom kell... (M. Népeg. Szemle IV. 1936. 92.).

7. Más, főként képeshatározók helyett. Pl. Az előre megvásárolt külföldi dohánynál nagy veszteség érte az államkincstárt. Helyesen: A... külföldi dohányon sokat veszített... vagy A... dohánnyal nagy veszteség érte... — Eszénél van, magánál van (eszmeletén van). — A főváros a borfogyasztási adónál is hozott áldozatot (a... adó dolgában v. esetében is...). — [Ez utóbbi példákat Dengl *i. m.* 302. lapján levő példák nyomán közlöm].

A *-nál*, *-nél* határozórag használatát általában németességnek tartják (a német *bei* praepositio hatására), itt miközöttünk kétségtelenül része van benne annak, hogy a román nyelvben a *la* praepositionak nagyon elterjedt az ilyenféle magyar határozóragos esetekben való használata. Itt tehát, ahol a magyarság a köznapi életben e használatot állandóan hallja, és újságjaink, folyóirataink jóvoltából immáron olvassa is, igazán nem csodálható e határozórag térhódítása. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy nem kell ellene küzdenünk; ellenkezőleg minél inkább öntudatosítanunk kell e hibát, hogy kiküszöböljük a köznapi beszédben, napilapjaink és folyóirataink nyelvében e tekintetben is jelentkező pongyolaságot.

Szta.

A helyes magyar kiejtés.

Kodály Zoltán, a világhírű magyar zeneszerző, nem rég igen érdekes előadást tartott a helyes magyar kiejtésről. Azt fejtegette, hogy kifogástalan stílusú szöveget magyartalanul is föl lehet olvasni. Vannak tehát a nyelv-helyességnek írásban nem rögzíthető, csak füllel fölfogható elemei. Világos, hogy a nyelvnek nemcsak a leírható része van kitéve romlásnak, hanem talán még inkább a jelekkel nem rögzíthető, csak hallható része. Az élő beszéd olyan elemei, melyekre az írásjelek határozott útasítást nem adnak, sokkal inkább vannak a beszélő vagy felolvasó önkényére bízva, mint az írásban rögzíthető elemek.

A természetes fejlődés az volna, hogy a helyes kiejtés mintáját a legműveltebb rétegek beszédében keressük. Más népeknél így is van, nálunk azonban a történeti fejlődés azt eredményezte, hogy éppen a legműveltebb és legelőkelőbb körök magyar kiejtése mintának el nem fogadható. Részben az illetők idegen származása, részben a túlkorán kezdett idegen nyelvtanulás miatt tele van idegen ízzel és a magyar közszokástól eltérő, tehát helytelen ejtémóddal. A felsőbb rétegek mindig nagy vonzóerőt sugároznak az alsóbbakra s így a kiejtés romlása veszedelmesen terjed.

Kodály értékes sorozatban állította össze a nyelvromlás többi, nem kevésbé jelentékeny okát. 1. Nincsenek összegyűjtve a helyes kiejtés alapfeltételei. 2. Zenei elemekről lévén szó, nincs is meg minden emberben az elegendő hallásbeli fejlettség, hogy észrevegye a hibákat. Ez azonban bizonyos fokig fejleszthető. 3. Egyáltalán nem oktatjuk az ifjúságot a helyes magyar kiejtésre. 4. Az idegen nyelvek nagy térhódítása is rontja nyelvünk zenéjét. Aki foglalkozásánál vagy egyéb életkörülményeinél fogva kénytelen több nyelvet beszélni, maga érzi, mennyire romlik helyes magyar kiejtése. 5. A rengeteg idegen zenés színmű, opera, operett, kabarédal mind oka a romlásnak. Ezekben a lépten-nyomon ott éktelenkedő hamis hangsúly, a nyelv természetes dallamával ellenkező dallamvezetés bizonyos idő alatt kikezdi a legjobb magyar nyelvérzékét is. Sok baj van tehát, de mindez gyógyítható. Félgyógyulás már az is, hogy felismertük a bajt. Ma már megállapított tény, hogy az élő beszéd magyarságának védelme és fenntartása éppoly életkérdés, mint a szókincsé és a mondatszerkezeté. Gy.